

Barn, ungdomar och unga vuxna

(del av Samhällets Styvbarns program)

Barnpolitiken ska utgå från barnets bästa. Så har det hetat sedan 1920-talet, men ändå har stat och kommuner under långa tider brustit i sitt stöd åt barn och föräldrar och i sin tillsyn av barnhem, fosterhem och andra institutioner. En hänvisning till "barnets bästa" garanterar inte att det blir barnets bästa.

De tidigare barnhems- och fosterhemsbarnen är besjälade av en önskan att gårdagens vanvård och omsorgsbrist inte ska upprepas. Samhällets styvbarn kan bidra till att barnets bästa sätts i främsta rummet när Socialtjänstlagen och LVU-lagen tillämpas.

Det är ett sorgligt faktum att barn måste omhändertas av samhället. Men menar man allvar med barnets bästa så måste barn ibland omhändertas. När föräldrarna så allvarligt brister att barnets skydd, hälsa och utveckling hotas, eller när den unga till följd av eget beteende försätter sig och omgivningen i fara, så måste samhället ingripa. Samhället måste också av humanitära skäl omhänderta ensamkommande flyktingbarn och ge dem skydd och vård.

Riksförbundet ska, på basis av Barnkonventionen och detta program, bevaka de delar av barnpolitiken som berör omhändertaganden av barn, från politikens utformning på riksdags- och regeringsnivå till socialstyrelsens fastställande av riktlinjer och kommunernas genomförande av denna politik. Samhällets Styvbarn ska här sträva efter att

- ha väl underbyggda argument för sina åsikter
- bli en regelbunden remissinstans för statens utredningar på området
- vara medspelare till kommunerna i arbetet för vård och skydd av samhällsplacerade barn.

Barn och föräldrar möter samhällets arbete med barnfrågor på lokal nivå. När barn och föräldrar har särskilda behov möts de av socialtjänster och socialnämnder. Idag pendlar socialtjänstens insatser mellan å ena sidan tveksamma ingripanden, och å andra sidan brist på ingripande när sådant ändå vore befogat. Socialarbetarnas och socialnämndernas kompetens måste höjas.

Socialtjänsternas utredningar är på goda grunder sekretessbelagda, eftersom barnet och familjen ska skyddas från omgivningens utpekande. Ingen utomstående har tillgång till det material som åtgärderna baseras på. Precis som andra medborgare kan givetvis enskilda medlemmar av riksförbundet engagera sig i sådana ärenden de känner till. Men som organisation kan Riksförbundet för Samhällets Styvbarn inte engagera sig i enskilda barnavårdsä-

renden, kan inte ta ställning mellan parter, eftersom omständigheterna i varje enskilt fall är sekretessbelagda. Emellertid kan, och ska, riksförbundet vid uppenbara fall av försummelse från myndigheternas sida påtala detta för berörda och överordnade instanser.

Riksförbundet arbetar främst på en generell nivå med dessa frågor, för att barnets bästa verkligen sätts i centrum, för en höjning av socialarbetarnas och socialnämndernas kompetens, för ökad rättssäkerhet i socialtjänstens hantering av barnärenden:

- socialtjänsten ska på detta område arbeta med förebyggande insatser.
- socialtjänstens arbete ska vara evidensbaserat, dvs utgå från de metoder som ger dokumenterat bäst resultat. Socialtjänstens arbete ska inte bygga på otestade teorier och tyckanden.
- barnets vilja ska efterfrågas och dokumenteras.
- barn och föräldrar ska ha tillgång till rättshjälp vid behandling av sina ärenden.
- utredningar ska endast undantagsvis inledas utan att de berörda underrättas. Endast om det på goda grunder antas kunna skada barnet ska det tillåtas.
- vid omhändertaganden ska släktplacering vara första alternativet, om möjligt på hemorten. I andra hand ska likartad kulturell hemmiljö väljas, om det inte är uppenbart olämpligt.
- familjehems- och annan placering ska ske på hemorten. Barn ska inte transporteras till andra län eller över halva landet. Placering utanför hemorten ska endast ske om placering på hemorten är till skada för barnet.
- vid placering av barn utanför den egna familjen ska ansvarig instans göra ett eller flera oanmälda besök per kvartal.
- varje omhändertaget barn ska ha en egen barnombudsman, som bevakar barnets intressen.
- biologisk eller annan nära anhörig bör få stöd under och efter barnets omhändertagande.
- familjehemsbarn ska ges stöd (eftervård) under de första fem åren efter 18-årsdagen, för att etablera boende och socialt liv. De ska vid myndighetsdagen under rättas om möjligheten att föra talan mot vanvård under omhändertagandetiden.
- blivande socialarbetare ska under sin utbildning få möta nuvarande och tidigare omhändertagna och ta del av deras berättelser. Att möta och höra styvbarn måste bli en del av socialarbetarnas vidareutbildning och ses som kompetenshöjande.
- socialnämndernas ledamöter, rättsväsendets jurister och presumtiva fosterfamiljer och HVB-personal ska under utbildning eller vidareutbildning möta nuvarande och tidigare omhändertagna styvbarn och ta del av deras erfarenheter. *Barnen är experterna.*
- socialarbetare, och andra som nämns i föregående två punkter, ska utbildas i diagnoser som Asperger och adhd, så att de rätt kan bemöta barn med dessa eller andra syndrom eller funktionsnedsättningar och fatta bästa beslut.
- Barnkonventionen ska göras till svensk lag.

- de instanser som arbetar med utredande och omhändertagande av barn ska kunna dömas till böter om de brister i sitt arbete.

Detta är en del av programmet som antogs av Riksförbundet för Samhällets Styvbarn på årsstämma 28 februari 2009 och som reviderades senast 9 februari 2013.